

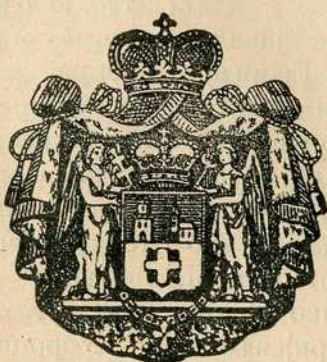

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 14

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК
Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у суботу 6. априла 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

М. 156.
ex 1902.

ПРЕВИШЊА ДОЗВОЛА за сазив Народно-Црквенога Сабора.

Његово Царско и апостолско краљевско Величанство благоизволило је превишњом одлуком Својом од 5. марта 1902. године најмилостивије дозволити, да се православни српски народно-црквени сабор сазове у Карловце на дан $\frac{8. \text{ јуна}}{26. \text{ маја}}$ 1902. године.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Сабор је сазван.

Као што смо у своје време јавили, Његова Светост патријарх наш Георгије Бранковић подастро је почетком ове године представку Његову Величанству, којом је пријавио сазив народно-црквеног сабора за 26. мај (8. јуни) о. г.

У званичном делу овога листа јављамо данас, да је Његово Величанство, наш премилостиви Владар, благоизволео најмилијостије одобрити и дозволити пријављени сазив сабора.

Превишњем решењу Његова Величанства обрадоваће се цео српски православни народ Митрополије Карловачке, са осећајима дубоке синовње захвалности превишњој Владарској милости, као и добром расположењу и искреном старању његових високих влада за добро и напредак наше цркве, народно-црквене аутономије и њихових црквено-просветних потреба и интереса.

Ти осећаји дубоке захвалности, у добром срцу и непомућеној свести нашега народа, даће израза благодарности и признања народног и Његовој Светости патријарху Георгију Бранковићу, јер Његова је на првом месту заслуга, да су, Његовој патријарашкој бризи поверени, црква и народ и данас обасјани превишњом милешћу Његова Величанства, а стављени у положај и могућност, да своје потребе подмире и интересе унапреде.

Сабор је сазван на представку Његове Светости патријарха Георгија, дакле, по Његовој жељи и пријави. А сазвао га је, да и опет посведочи колико поштује и уважава автономни наш закон, колико је пријатељ наше народно-црквене аутономије и колико му је на срцу напредак цркве и народа Његова.

Његова Светост патријарх Георгије Бранковић ни до сада *никада* није пропустио извршити право и дужност, које му даје Саборско Устројство наше; *никада* није пропустио, да цркви и народу Своме пружи прилику да своје напредку пођу.

Увек је, респектујући закон и жељан тога напретка, био вољан сазвати сабор у прописано време; увек је Своје чинио.

Његова Светост патријарх Георгије хтео је сабора и прошле године. Одмах у почетку и прошле године пријавио је сазив сабора, и то — доказујући у Својој односној представи потребу сабора таквим неодољивим разлозима, да је државна влада, признавши те разлоге велеважнима, признала и сама преку потребу сазива сабора, те још прошле године изјавила, да нема никаквог начелног приговора томе сазива.

Узроци, да сабора ипак није било већ прошле године, нису стајали у власти Његове Светости, нити других фактора, него у разним приликама, које се отклонити нису могле.

Данас тих препрека нема, и Његова Светост патријарх Георгије, поновивши и ове године Своју представку и пријаву за сазив сабора, успео је, да сабора и буде, те пружа Своме народу и опет прилику и могућност, да преко својих изабраника на народно-црквеном сабору поради на своје добро и напредку.

Слава и хвала патријарху српском Георгију Бранковићу! А сад је на народу, и његовим изабраницима да учине своје. Дај Боже — срећно!

Пред изборе посланика за народно-црквени сабор.

Његова Светост патријарх српски *Георгије* са председничке столице у саборској седници 3. (15.) јула 1897. године изговорио је ове речи:

„Кад год је време састанку нар. цркв. сабора, ту је одмах напоредо и *оштите позната узрујаност*, изазвана и подстакнута на разне па и недозвољене начине. Избори се спремају и обављају ненадмашном жестином: у мисли и намери, да се заштити опстанак (како се каже) угроженом праву, забораве се и одбаце се том приликом сви обзира, агитација без контроле отме мах. изазива се и гаји увек нека зебња, шта ће донети сабор-

ски састанак — *post equitem sedet atra cista* — грозничаво расправљање прекрили цело изборно поље и — избори се обаве. А кад тако изгледа изборна борба и кад се таква предрига збива пред састанак сабора, нек ми је дозвољено одмах и изјавити отворено, да моја брига о уређењу народно-црквене автономije не губи ништа од тежине своје, него је шта више још мучнија. Јер нека свако по души пресуди, да ли се тако може с успехом истраживати и наћи истина? Да ли се тим путем може доћи к оном циљу, којем теже овопредона српска православна црква, јерархија и народ? Да ли ће наша црква са јерархијом и народом доћи до жељенога обезбеђења и уређења народно-црквене автономije, до мирнога заклона и пристаништа, кад раду и покушајима за рад око тога уређења кад жестоко, кад жешће, али увек прешлоди грозничава предигра узбурканих страсти?!

Моје уверење је, славни саборе, да не може доћи. Не може, а то је јасно, што узрујаност у опште, а овако голема још силније, потискује и поништава хладни разбор. У такој узрујаности је довољна ситница, без обзира бачена реченица, да самој ствари, која хоће да се заштити, грдно шкоди. Довољна је реченица, па да се створи најдубље неповерење, најљуће непријатељство па чак и најжешћа мржња!

А та појава је код овога велеважнога задатка и његова решавања, славни саборе, кобна појава и права несрећа за саму ствар. Несрећа је, јер без правих, основаних разлога посејано и приметно неповерење, семе непријатељства и мржње, уништава све покушаје, па чак и наду саму, да се дође к истакнутом циљу.

Други узрок, који потпомаже нашу коб састоји се у том, што избрани нар. цркв. заступници и у опште чланови сабора, стојећи под свежим утиском изборне грозничавости и узбуђења, једва могу за кратког трајања седница саборских доћи у положај, да своју задаћу узму у расправу са оном хладноћом, објективношћу и опрезношћу, која се

изискује еминентно код решавања овако многостране тешке задаће. Под утиском те грозничавости и узбуђености изгубе и најумнији и најобјективнији чланови нашега народа и сабора потребну мирноћу. А то је природно. Али је онда и то природно, што сабори долазе и пролазе, а успеха се не показује.“

Ове речи изговорене су биле после свршених избора саборских посланика, треба да се чују и пре избора.

Са неких страна већ је одпочела агитација за изборе. Судећи по почетку њиховом, она и опет завитлава праšину народу у очи, како би што мање видео пут, којим му ваља поћи; она и опет као да спрема *узрујаност*, у којој берићетна саборисања не може бити. С неке стране опет отпочиње *„грозничава предигра узбурканих страсти, која потискује и поништава хладни разбор, која ствара најдубље неповерење, најљуће непријатељство, па чак и најжешћу мржњу, а која је и досада била кобна појава и права несрећа за саму ствар.“*

Год. 1897 биле су ове мудре речи патријарха *Георгија* од дубоког утиска у саборници. Изборници народни схватили су домашај њихов, признали су истину њихову, осетили су искреност и топлину њихову. Да ли су све то заборавили?

Примљене су те речи биле са одобра, вањем и изван саборнице, у народу самом, бар у оном делу његову, којем је стало до опћега нам добра. Да ли су те речи у народу заборављене?

Ево их износимо пред цео народ и данас; међемо их на срце нарочито народној интелигенцији, да нам се не би пребацило ни то, да на те мудре речи не хтедосмо за времена подсетити.

А коме је стало до општега добра, сваком искреном родољубу милога, радо ће он прочитати те речи своје Поглавице и данас. Прочитаће их, размисљаће о њима и о дубокој истини која је у њима; запамтиће их, послушаће их и по науци очинској, која се у њима благо разлива, и — радити. Узрадио ли тако, осигурали смо први услов успешном раду на сабору.

Победи општега добра треба да тежимо сви. Али та победа није у победи страсне

изборне агитације, него у мудроме раду саборском. Пазимо, да до њега доћи узмогнемо.

Што је добро?

Српским народним пословицама

истумачио др. Данило Трбојевић.
(Наставак.)

VIII. Право.

Али неслога може настати и нехотице. Будући да је „боље с миром него с чиром“, гледаће она обадва, што су се случајно посвадила, да се што прије измире. А настојаће они око мира без судова и тужакања, знајући, да онај „ко се тужи, сам се ружи“, и да је „боља мршава намира него дебела парница“.

Но не ће њима двојици бити главно, да се само за сада помире. Они ће у својој великој љубави према слози и миру настојати, да се једном стечени мир више никада не наруши. Будући пак да неслога настаје највише због тога, што се радо заборавља на разлику између онога, што је моје, а што твоје, трсиће се они, да се та разлика тачно одреди и да се увијек има на уму. Они ће ићи за тијем, да рачун међу њима буде у сваком погледу чист, јер је само „чист рачун дуга љубав“, док из нечиста рачуна настају највеће задјевнице и свађе.

Доиста, ружно је видјети кога, гдје се због туђе ствари с ким свађа. То је исто тако, као ти оно: „Свадили се врапци око туђе проје“. А ево, за што! Позната је ствар, да „гдје ко ниче, ту се и обиче“, и да се „сваком своје чини најљепше“, па макар оно и не било, Бог зна како, лијепо. Може ко имати само малу кућицу, па опет биће му „своја кућица своја вољица и своја слободица“. Будући да је „свак од свога мала господар“ и „свак у својој кући краљ“, те јер може „у своје воће, кад ко хоће“, то је и заиста „боље брати своје вињаге, него туђе грожђе“. Може бити туђе и лијепо и мило и свето, али опет „туђе лијепо, своје најљепше; туђе мило, своје најмилије; туђе свето, своје најсветије“, а то све за то, што

„туђа груди убија човјека“, док га је његова, ако је марљиво и савјесно обрађује, кадра у сваком погледу да уздигне. За то и јест „сваком врапцу своје гнијездо драго“, и само „злочест врабац своје гнијездо открива“.

Због тога, што сватко своје најволи, у чврстом увјерењу, да је „боље своје јаје него туђа кокош“, настоји сватко, да своје и очува. У првом реду гледа свак, да очува своју слободу, као нешто најсветије, што је сваком човјеку на неки начин природено. За њу ће многи радо и погинути. И право има. „Док знаш за се, не дај на се!“ Не дај да други над тобом господари, а ти да му робујеш! „Боље у гроб, но бити роб!“

Али не само слобода, већ у опће оно што је „своје и на олтар од цркве може се тражити“; с тога и за збиља „свак своје тражи“. А није то ни тако тешка ствар. Како вам је познато, „У свом је свак јачи“. Тако је н. пр. „на свом гнијезду јачи врабац од орла“. У опће, „скака је кока на свом сједалу пијетао“, и „сваки је прасац у свом обору вепар“. За то и видимо, гдје се „и мачка ноктима брани“, и гдје „и пчелица своје бранећи живот губи“. Па је ли онда чудновато, што и сељак који, кад га хоће с његове њиве да протјерају, не да се тјерати, већ се брани, у јарости довикујући: „Моја ће ми земља крв моју попити.“? Ја држим, да није. Туђе се не смије дирати, јер, ето, што може бити ниже од кућнога прага, па ипак, „кућни је праг највећа планина“ за свакога онога, ко би хтио силом преко њега прекорачити.

Насиље, којим се хоће да присвоји која туђа ствар, може бити двоструко: са знањем онога, коме се нешто проти његовој вољи одузимље, или без његова знања. У првом се случају зове оно отимачина, а у другом крађа, а не ваља ни једво ни друго. Треба да онај, који хоће туђу ствар присвојити, добро зна, да оно „што је туђе, није своје“, и да је „од туђега човјек штетан и срамотан“. То ће му знање много користити. Све ако на име и он мисли, као што — жали, Боже! — мисле многи други, да је „свака туђа коза пуна лоја“, ипак се не ће полако

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

мити за туђијем, бојећи се, да не би тијем приметно кавге и свађе. За то и не ће он отимати другоме његове ствари, јер „што је отето, то је проклето“, док „отета блага нестане без трага“. А не ће је ни украсти, јер зна, да је „стидније украсти него питати“. Украсти је, шта више, ружније и него отети, јер се у отима чини ипак огледа неко јунаштво, које се, само за се, свакоме допада, а у крађи се види само слабост. С тога се обично и не краде по дану, већ по ноћи, да се не види. За то бих, макар да не ваља ни отимачина ни крађа, ипак рекао свакоме, ко већ мисли, да се мора на непоштен и недопуштен начин туђе ствари дочепати: „Прије уграби, него укради!“ Најбоље ће бити свакако, да како год не би сам хтио да ко у твоје дира, не дираш ни ти у туђе. „Ни туђега узми, ни својега пусти!“

Из настојања, да више не буде свађе, рађају се којекакве погодбе, писмене и усмене. Све оне вриједне као неко правило, којег ће се оба парца морати у будуће држати, да избјегну свађи, и темеље се на задатој ријечи, која се не смије погавати. „Во се веже за рогове, а људи за језик“. Истина, „од обећања до извршења далек је пут,“ али код поштена је човјека „обећато као дато,“ будући да је „обећање тешко дуговање“, те се дата вјера не смије ломити. „Вјеру, ко ломи, вјера ће њега“. За то и „боље је не обрећи, него ријеч не држати“. „Човјек се по бесједи познаје“, и само непоштен човјек кадар је „пљувати па лизати“, а „поштену човјеку ријеч је капара“, јер он, као „човјек од ријечи,“ „воли с ногу него с ријечи“.

Будући да је „ласно говорити, ал' тешко творити,“ ваља увијек да добро пазиш, што коме обећаваш. Друкчије ће те прогласити варалицом. За то не обећавај никоме што не можеш извршити, ма да се обично држи, да је „обећање луду радовање!“ Да, луду; али паметну није радовање, већ жаловање. С тога, ако што продајеш, „драго продај, а право измјери!“ Ономе, који купује, биће то сто пута милије, него ако му дадеш

цијене, али кривом мјером измјериш. Исто тако, ако што купујеш, „цигански погађај, а поштено плаћај!“ Поштен ти човјек никада то замјерити не ће. Што пак једном купиш или продаш, више не можеш распазарити. Јер „што недјеља пазари, да може понедјелник распазарити, свак би трговао“.

Особита врста погодаба јесу закони, који се од других погодаба, уговора, и т. д. разликују у том, што имају много већу снагу, којом вежу, и јер се много теже мијењају, него остале врсте погодаба. Колику вриједност има закон, види се одатле, што „јест закон и у паклу“. За то „с очима и са законом не ваља се шалити“. „Ко закон ставља, и опслужити га има,“ јер „залуд се закони пишу, кад се не држе“. Него, постављајући законе, ваља особито на то пазити, да они буду добри; „крв учини, а не постави зла закона!“ Доброта се пак њихова не састоји у строгости и у мноштву њихову. Тим се постизава редовито баш оно, што се не би хтјело. „Што строжији закон, то више криваца,“ и „што више закона, то више преступљења“. За то они и не смију бити престроги, нити их смије бити превише. Ако је пак већ од прије постављен рђав закон, то га треба измјенити добрим. У том ће случају први закон изгубити своју моћ, јер „пошљедња прву убија“. Али то смије бити тек у особитом случају; само „нужда закон мијења“.

Често се у обичном животу, а и код ученијех људи, замијењује право нечим, што се од права битно разликује, на име са силом. Док је право *својевољна* нагодба обадвојице људи, који су се нехотице посвадили, дотле не ће сила о каквој вољи ништа ни да чује. Или ако она још и зна за вољу једнога парца, за другу доиста не зна. А може бити, да не зна ни за једну вољу. Воља је, како смо рекли, увијек удружена с *разумом*, с разлогом, а „гдје је сила, ту није разлог“, дакле ни воља. То је нарочито у оном случају, гдје се неко због својих повољних прилика узобијести, па не пази ни на што. Само му његова сила и снага лебде пред

очима, а разуман какав разлог, за што ради нешто овако, а не онако, — „то му је девета брига“. За то „ако хоћеш кога да познаш, подај му власт у руке!“ Одмах ћеш спознати, имаш ли посла с добрим или са злим човјеком.

Други је разлог, за што се не смије право замијењивати са силом, у том, што право уништава неслогу, а сила је обично подиже и ствара. „Сила кад је и рат, није брат брату брат“. И томе је узрок обично превелика обијест и заслијепљеност. Чега да се силник боји, кад „сила кола ломи“? Коме да се он утјече и клања, кад „сила Бога не моли“? Тако и видимо често, да „чија сила, онога и царство“ и правда и суд, у опће све, док „сила отме земљу и градове“. „Ко је јачи, тај и тлачи,“ те тако мора да кукава „нејачица правду губи“. Јер „ако стијена котлуши, јао котлуши; ако котлуша стијени, јао котлуши“. „Тешко нејачему“ скакако!

Али и „ако је сила силовита, ма је мало мјеховита“. „Свака је сила за времена“. А ево, за што! Што је год „притиснуто јаче, све на више скаче,“ те тако свака сила наилази на отпор, на другу силу. „Сила гони силу“. Ако је малена отпорна сила, она гледа да се појача, да се лакше одупре. А појачава се удружењем више мањих сила. Тако је и јака турска сила, којој није у једно доба могла Јевропа да на пут стане, створила у слабој раји отпорну снагу, која јој на концу може главе доћи. Она и данас још мучи рају и кињи. Али „док је раје и мука, биће и хајдука“.

Тако видимо на пошљетку, да ако „сила Бога не моли, ал' Бог силу још мање“. „Над силом је сила правда,“ јер „што сила не може, закон оправи“. „Јаче право, него мач“. С тога не треба никада пазити на то, ко је онај, који нешто говори или ради, већ на то, што он ради и говори. „И ђаво, кад говори право, ваља му дати разлог“. У опће се не смије пазити на спољашњост, на нузгредне прилике, већ на оно, што је главно. Треба радити „ја право, ја никако,“ и то ће бити тијем лакше, што „свак зна, што је право, само не ће“. А за што не ће,

то су други разлози. За то „збори право, сједи гдје ти драго!“ Само немој чинити неправде, јер „ни они, који неправду чине, не воле је!“ „Измјери једнако, да је мило свакоме!“ Једнако ће пак бити, ако дадеш свакоме његово: „Богу Божије, а цару цареву“. Или још боље, „омјери о се, свакоме ће пристати!“ Свакако „буди прав, ти си лав; буди крив, нијеси жив“, јер само „прав се смије, а крив се крије!“

(Наставиће се.)

Из моје збирке.

Проповед на Цвети.

Јован, 12, 15: Се, Царь твой градѣтъ, сѣдѣ на жребѣти бѣли.

И ако сам уверен, да без сумње од реда знате повест цветоносне недеље, коју данаске прослављамо: ипак ми не можете замерити, да вас на тај догађај ма и у кратко само подсетим. Јевреји су наиме неоодољивом чежњом очекивали Месију обећаног, о коме су веровали, да ће разорити јарам тиранства римскога, те ће им извојевати народносно независност, и народ ће поново бити слободан. Видев чудеса Исусова, светина је очекивала, да ће Он сада и устаничку заставу развити. Знамо, да су Га у два маха хтели прогласити за цара; али Он није жудио за царством земаљским.

Па ипак Га сам данашњи свечани Му улазак у Јерусалим приказује као правног Наследника престола Давидова; данаске се испуниле пророчанске оне речи: „се, царь твой градѣтъ, сѣдѣ на жребѣти бѣли“, само с том разликом, да тај Цар не шћаше да завлада једним само народом, једном државицом тек, већ ће се моћи слава Његова распростраити на читаве хиљадугодишњице и на сва царства по целоме пространу земаљскоме шару. Ову дакле истину рад сам ја данаске да вам у име Божје предочим.

I.

Христос је оним својим свечаним уласком у Јерусалим заиста хтео показати свету, да је Он истини цар. О томе нам

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сведочи сваки поједини догађај данашње повести. Двојци својих ученика заповеда: „идите кз весь, њже прамив вама: и абие ѿбрашета есла привазано, и жреба сз нимз: ѿтрѣшивша приведита ми“ (Мт. 21, 2). Око себе прикупља своје дворјане. Окружују Га дванајет ученика Његових, као дванајет војвода. Тада се попе на мазгу, на којој су у времена древна јудејски законодавци ишли по народу. Кудгод крочи, на путу Га народ клицањем поздравља. Он улази у свој царствујући град, Он крочи у своју царску палату; али како је он цар душа, то и иде Он у палату душа, у свети храм; осваја га од наметљиваца незваних, и оданде пушта свој божанствени глас.

Владари земаљски! уступајте места Давидову Наследнику, места Ономе, који је у пештери, у јаслама бедним сневао прве снове, место Ономе, чији су Ученици били прости рибари, који само трнов венац носи око главе, па је ипак скупоценији, него да је драгим искићен камењем! На плећима својима не носи плашт од срме и кадифе, па је ипак драгоценији од нашега. Царевању Његову краја нема, држава Његова нема граница! Сиђите се са својих престола, клањајте се Њему, јер је Он Цар царева!

II.

И глете само, *какав ли је Цар* наш Спаситељ, и каквим законима управља Он своје поданике? Тек ту Га видимо ми у Његову читавоме достојанству!

Глете, о глете! дворјани у Његовој големој држави нису кнежеви нити војводе; сиромашни су то, прости рибари, цариници, једном речи: ученици. Поучите се дакле од тога, да ко хоће да у царству Христову носи какво достојанство, тај прво мора бити Његовим учеником; ако будете живели по Његовим заповестима: доћи ћете до угледних места. Најсиромашнији човек, ако воли Христа, добија у царству Његову племство; племићски лист правога хришћанина: страх је Господен.

А законе и заповести Његове знати, није ни мало тешко. Из тога се испит не полаже, не, јер су нам оне у срца урезане. Мало их дете исто тако може на-

учити, као и умни научник, и колико ли се пута дешава, да је баш умни научник просто неук у законодавству Христову, те га обичан, једва полунисмен хришћанин у тој дивној науци просто посрамљује.

III.

И како ли је чудновато, да у сврху процвата царства тога, *не треба земаљскога блага*. Где сте ви још видели убогијег сиромашка од Исуса Христа, та ни места имао није, куда би главу своју прислонио; лишен одела свога, сахрањују Га у туђу гробницу, о туђем трошку. Па ипак је Он најсилнији Владар на овоме свету! и улазак Његов у Јерусалим важи као дивна победа смирености! Стога и није у држави Његовој онај први, који у обичном нашем друштву заузима прва места, већ који је у првоме реду најбогатији у вери, који најближе седи при ногу Његових!

IV.

Знано је, да држава једна не може постојати без оружане силе. У Христову царству обратна је ствар. Царе земаљски! где су ти ратници? Данаске по улицама јерусалимским зелено грање посинају Његовим путем и рухо простиру по њем, а мачу и оружју ни трага ни гласа! Сјајну победу бере без битке, победоносна застава вије се без убојне вреве и звекета од мачева и копаља бојних!

И када сиромашни народ јерусалимски своје рухо простире под ноге Његове — зар да ми ту не жртвујемо ништа, ама ништа баш? Распируј се и букни пламеном жарким одушевљају наш на овај светли празник, и хајдите да од сада постанемо достојним поданицима онога Цара, који питомо влада над својим народом, и

V.

радост подарује онима, који Га примају. Када се владар са бојнога поља победоносно враћа, народ га његов радосно дочекује, јер ће сада завладати мир у земљи. Ал колко горких суза капље у пехар радости те!... Ко ли би и могао знати, колико је драгоцених живота стала та по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

беда, колико родитеља оплакује јединца свога, колико младих љуба јеца и нариче за својим погинулим војном? јер сваки рат крви пије богме и сваку и најсјајнију победу прати, као тамна сенка, туга и жалост.

А колико ли је то друкче било у Јерусалиму! У весеље светине, која клицаше: „осана сину Давидову“, није се могла мешати горчина, јер победоносни Цар није долазио преко лешева у биткама изгинулих јунака... победа Његова беше победа душе, радост Му је радост душина... сваки Му је корак разносио мирис и благослов на цветној пољани мира и љубави; Он је утирао сузе очајне, разгањао тешки јад!

VI.

Па познавши тако државу тога великога Цара, дај да видимо сада уједно и то, како ли су Га примили многи тада, а како Га и данас многи примају! Једни су, дакако, одушевљено клицали, а други се богме и ругали свету, што Му је на пут чак и хаљине своје простирао. Ваљада је вест о томе и до Пилата допрла, а он се на то ни освртао није, мислећи зар „хајд маните их, нек их жеља мине, и не бојте се, да ће овај незнани просјак нахудити штогод силноме императору римском ил разрушити жртвенике богова римских!“ А и данаске многи тек за сањарију држе царство Христово, ругајући се законима Му дивним и небесним, о љубави узајамној и чистоти душе.

И колико ли је могло бити и таквих у редовима данашње светине јерусалимске, који су тек из пустога љубопитства отишли тамо, да виде шта се збива. Слични су њима данаске они, који не долазе у дом Господњи, да ту нахране душу своју, већ само тога ради, да се овде виде, и сити се наразговарају, а црквене речи у срцима њиховима на стену падају студену. Такви слушаоци исто тако на крст разацињу Христа, као и

завидљивци. Јер и таквих беше међу оним светом у Јерусалиму. Беше без сумње и по гдекоји равин и фарисеј овде, повучено, кивне погледе бацајући на Сина

човекјега. Чинимиске, као да их слушам, како један другом зборе: „Гле! човек овај не одлази толико у синагогу као ми, не даје толико пореза цркви као ми; ми се не дружимо с грешницима као он: па ипак народ рухо своје простире пред Њега, цветно грађе хита на стазе Његове.... На путу нам је, против нас срља, дај да га оборимо“.

Колико ли се пута и данашњим даном све то понавља! Ако пристанеш уз какву чисту свету ствар: готово је с места против тебе тровно оружје оговарања, бујају оптужбе, и твоје кораке прати подмукла пакост: „распни га распни!“ Слушали су и слушаће те речи узоритији људи и племена нашега, и тешко њима, ако то уздрма храброст њихову, сломије им тваралачку моћ.... добра ствар, око које су прегли, сатрће се у млево. Јаку душу не заводи ни „осана“, нити је „распни га, распни!“ с права скреће пута.

VII.

Одважно ваља да греде честит човек и искрен родољуб циљу своме, као Христос што је, дошав у цркву, нашао онде купце и продавце и мењаче, који у дому Божјем тераху праву трговину. Лице Му се распламтело светим гневом, и Он изгони све, који од вере трговину начинише.

О, када, мили моји, Христос не би морао и у нашу свету цркву доћи у таквој намери, него када би овамо свакога од реда само истинска вера звала, а не друге какве, ниске сврхе. О када би у истини храм овај, био свети Божји дом, о када би ми сви од реда постали чистим храмовима Божјим! Ваља нам дакле призивати Њега, да сваку ниску побуду изгони из срдаца наших. Нека нико не рекне о себи да је савршен... само је један Бог и један је човек, Исус Христос, то. Стога хајте да се и молимо Њему без престанка. Верујте у тога великога Цара, близу је вама, чује Он и најтајнији уздицај ваших срдаца.

Давидов сине, Царе света! смилуј нам се, очисти срца наша, да их можемо посветити за храмове Твоје! Извргни све, праметни све, што се не слаже у нама с поштовањем Бога, како би тим начином

СВИ У СВЕТУ ОДУШЕВЉАЈУ МОГЛИ КЛИЧАТИ
Теби: **Ћсанна ЋынѢ ДавидовѢ**, **благословенъ**
градъ въ ѡимѣ Господне: Ћсанна во вышнихъ!
Амин.

Др. Владимир Димитријевић.

Православни.

Практични проповедник.*

Велики Петак.

Велики Петак посвећен је тужној успомени
„светих, спасоносних и страшних страдања Го-

* Под овим насловом изаћи ће опсежно дело, на коме се већ дуже времена ради, те које ће састојати из 5 књига вел. 8^о а садржај му је: збирка тема и нацрта за проповеди, те готових проповеди најбољих проповедника наших и страних, с тумачењем важнијег еванђеоског и апостолског текста. Теме и нацрти, као и одабране проповеди, сачињене су на основу недељних и празничних еванђеља, те живота светитељских — за све случајеве пастирског — проповедничког рада. — Сврха је овом делу, да помогне свештенству, готовим и у пола готовим омилитичко — екагетским материјалом, у вршењу узвишене и свете службе проповедничке — у храму и ван храма, у свакој прилици — како би увек сваки свештеник достојно могао удовољити захтеву Господа Н. И. Христа: „... проповѣдите ѿвангаѣ.“ — (Мар. XVI, 15.), и апостола: „Провѣдѣши слово, настѣи блаторемениѣи и безвременѣи, обанчи, запрети, умоли со всакима долготерпѣиѣма и учениѣма.“ (2. Тим. IV, 2.), јер „горе мѣк ѣсть, аци не блаторѣствѣю“ (1. Кор IX, 17). — Нацрти су израђени где потпуније, а по где где и у најкраћим потезима, те је у њима ванешено само оно, што је од опћег значаја по све православне хришћане. Ово је учињено нарочито стога, да би сваки проповедник самостално могао удељавати облик своје проповеди, као и ток мисли давајући им свој колорит — остављајући по неке у сени (необрађене), а другима давајући више светлости и рељефности, према свом личном расположењу, те месним, временим и другим околностима својим и својих слушаца. За оне пастире, који услед каквих-год било околности, не би могли, у извесним приликама, користити се овде прибраним материјалом, додана је уз сваку групу недељних, празничних и обредних тема и нацрта по једна примерна готова проповед, коју тада пастир може просто прочитати стаду својем, те тиме бар колико — толико удовољити светој дужности својој. — Свака књига овог дела имаће на крају опширан садржај по реду недеља и празника, а на крају пете књиге биће још и потпуно алфаветски и систематски регистар свега садржаја. Пета књ. би ће израђена самостално, а садржај ће јој бити теме и нацрти, као и готове проповеди, на празничне дане, док прве четири књиге би ће преведене са знатним изменама и допунама из знаменитог дела покојног руског дворског протојереја — сакеларија И. В. Толмачева: „Православное Собесѣдовательное Богословие.“ — Досад су прве две у рукопису већ потпуно готове.

Овом приликом износимо само врло кратак извод из групе тема и нацрта за проповеди на Велики Петак и Ускрс. Рад. М. Гр.

спода нашег Ис. Христа, која је он нас ради претрпео.¹ Овога дана не би смео ни један пастир стада Христовога да не поучи стадо своје. Већ сам тај дан по себи пун је поуке, а тужна историја његова пружа нам велики број разноврних тема. Споменућемо само неколико таквих тема: 1.) Какови осећаји треба да нас обузимају при успомени мука Христових? 2.) Побеђени Христос је Победитељ. 3.) На Голготи видимо И. Христа у најдубљем понижењу, али и у најнеобичнијој величини. 4.) Зашто смрт И. Христа ваља да нас све дирне до дна срца? 5.) Крст нашег Спаситеља је наше училиште и наше судиште. 6.) Страшни пад Јуде издајника. 7.) Страсни петак нарочито нас храбри у хришћанској трпељивости и ношењу крета свога. 8.) Крст И. Христа — највеће чудо света. 9.) Крст Христов — наша највећа мудрост. 10.) Крст Христов је најсигурније прибежиште свих јадних грешника. 11.) Крст Христов с натписом: *овде је пут, истина и живот*; и т. д.

Текст: „И расплаша **Ћго**“ (Лука XXIV. 20). — „Кад би се све књиге св. писама изгубиле, већ сам живот, страдања и смрт И. Христа била би довољна, да нас научи живети животом хришћанским.“² — На голготском крсту написано је све, што нам треба знати о Богу и о себи. Крст је средишна тачка, у којој су сакупљене све истине наше свете вере, као зраке у жарипшту. Наш пад и наше подизање, грех и благодат, правосуђе, — све се то може прочитати на крсту. „Крст је школа, у којој Учитељ поучава с дрвета, на ком Он виси;“³ али он је такође и наше судиште.

Тема: *Крст Спаситељев је наше училиште и судиште.*

1.) *Наше училиште.* Ако, као што ваља, погледамо на голготски крст и на Распетог на њему, тада нас он учи:

а) *Великој трпељивости.* С каквом трпељивошћу подносио је Спаситељ најстрашније муке! Шта наиме и како дуго? — Ако те, хришћанине, стисну кадгод муке и невоље љуте, погледај на крст, и ти ћеш их, трпељиво поднети! — Особито, кад те невина гоне, подигни очи Распетоме, па се зачитај: „шта је Он учинио“?

¹ Синаксар на Бел. Петак.

² Св. Вас. Велики.

³ Бл. Августин тр. 179.

б) *Љубави*. Из љубави Он је и примио на себе сва мучења. Све, што је он чинио и говорио на крсту, беше само љубав. Он је опраштао својима најгорим непријатељима, он растио је разбојнику и т. д. — Хришћанине! Ако ништа не може да изазове у теби љубав према родитељима, пријатељима и непријатељима: погледај на крст, можда ће он моћи ужећи тај пламен у срцу твоме!

в) *Распињању нашег тела*. „Ко љуби своју душу (самог себе), тај ће је изгубити; а ко мрзи своју душу (распиње самог себе), тај ће је спасти за вечни живот.“ — „Који су Христови, распеше тело своје са страстима и грехима.“

г) *Презирању земаљскога*. Као највећи сиротан висео је Спаситељ на крсту. Пре је имао једну хаљину, а сад ни једне нема. Сад Он има два брвна и ништа више. — Хришћанине, не привезуј срца свога за земаљска блага! Земаљско је за малена царство, а небеско увек и до века.“

д) *Смирености*. Ако те куша гордост, а ти помисли: „Слава виси на крсту. Ми смо тако дубоко пали, да Син Божји мораде пролити крв своју и умрети за нас!“

е) *Примирењу, благодати, миру*. На крсту је јасно написано: „Бог не ће смрти грешника, већ да се покаје и жив буде.“ „Дужничка листа човекова раздерана је на крсту.“ Распети шири руке Своје, да загрли све грешнике, који се кају. Нецењена крв проливена је за грехе. Разбојник је помилован. Крст громко проповеда: „Овде можете наћи опроштење, благодат и мир, ако се достојно покајете.“

2.) *Наше судиште*. — Грешник, који се каје, кад погледа на крст, налази у њему највећу и јединствену утеху. Стога, што је Христос заиста пострадао нас ради, да нас измири с Богом, Оцем небесним. Али за грешнике, који се не кају, крст је казна, страхан суд. Како ће Спаситељ стати пред окореле грешнике и шта ће им рећи?

а) „*Ја сам вас заволео*, а ви Мене омрзосте и прогањасте, исмевасте Ме и ругасте Ми се. Ви нисте оценили љубав Моју, за њу Ме неблагодарношћу наградиште. — Ви сте и без тога достојни били осуде за грехе; а сад се кривица ваша још више увеличава, јер висте одбацили Моју бесконачну љубав. На кога таква љубав ни мало не утиче, тај припада паклу.“

б) „*Ја сам за вас страдао*. Ја сам био невин, али сам узео на себе грехе целог света и претрпео сам сву казну праведног суда Бога и Оца. Нигде се правосуђе Божје није исказало с таквом строгошћу: ни у рају, ни у потоцу, ни при Содому и Гомору. Тако ће се и с вама, упорним грешницима, морати поступати са свом строгошћу.“

в) „*Ја сам принео Себе на жртву*, предао сам самог Себе да вас искупим, а ви сте заволели ланце грешног ropетва. Мене ради нисте ништа жртвовали: ни срце; ни мисли, ни једно добро дело. Ваш идол беше среброљубље, лаж, нечистота, грешно уживање и т. д.: њима сте полили тамјан и клали себе на жртву.“

г) „*Ја сам пролио крв*. Пошто је већ и само једна кап крви те доста, да се оперу греси целог света, то би и вама лако било ослободити се ваших грехова. Али ви нисте ништа хтели знати о Мом крвавом зноју, Мојим сузама и о Мојој крви. Стога, реците сами, какову осуду заслужујете ви!“

д) „*Ја сам умро*. Али, без обзира на то, ви нисте умрли за грех т. ј. не одрекосте се грешних мисли, жеља и дела. Стога ћете бити предати вечној смрти.“

е) „*Ја сам био саранен*, а ви место да саранисте своје грешне страсти и жеље, саранисте моје тело. Накао — би ће гроб ваш.“

Закључак. Нека нам часни крст буде школа наша, да нам не би обрнуо се у судиште!

Ускрс.

Ускрс је најсветлији, најрадоснији, те и најсвечанији празник. Осим самог значаја празникова и његова историјског садржаја, — дневно еванђеље (по Јов. зачало 4 (I. 1—17.) и апостол (Дела ап. зач. 4 (I. 1—8.) дају проповеднику обиље разноврених тема.

Теме би могле бити ове: I. *На Еванђеље*
1.) О божанству Исуса Христа. — 2.) Васкрсењем Спаситељевим добро је одржало победу над злом. — 3.) Васкрсење И. Христа из мртвих служи као необорив доказ истинитости хришћанске вере. — 4.) Какви осећаји ваља да нас највише одушевљавају Светле Седмице? — 5.) Тројака радост на Ускрс о троструком васкрсењу. — 6.) Шта непрестано сећа хришћане њихова васкрсења? — 7.) До каквог моралног савршенства можемо се узвисити, ако нам је чврета нада у вечан живот? — 8.) Позив вас-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

крелог Господа грешнику: устани, који спаваш и васкрсни из мртвих! — 9.) Где ти је, смрти, жаока? Где ти је, паклу, победа? — 10.) Ускрс — празника празник. — 11.) Када ми као што ваља светкујемо Ускрс? — 12.) Ускрс је празник најсветлији, најрадоснији и најсвечанији; и т. д. — П. *На апостол*: 1.) О честом јављању васкрелог Господа својим ученицима. — 2.) Победа истине и добра у васкрелом И. Христу. — 3.) Значај васкрсења И. Христовог по хришћанску веру. — 4.) Када нам је особито потребно, да је с нама васкрели Христос? — 5.) Васкрсење Господа јесте слика нашег васкрсења. — 6.) Ускрс је празник живота. — 7.) Важност васкрсења Господа И. Христа. — 8. О каквим истинама вере даје нам васкрсење Христово непобитно сведочанство? и т. д.¹

Текст: „И познаше Га, кад преломи лебац“ (Лук. XXIV., 35).

Исус Христос нас је уверио својим васкрсењем из мртвих, да ћемо и ми сви једном васкрснути. Он је живео после своје смрти, и ми ћемо такође живети. — Ученици, који су ишли у Емаус, познали су васкрелог Господа, кад је лебац преломио. То је за њих био особити знак. С радошћу они пожурише се својој осталој браћи и испричаше им, да је Господ васкрсао, да су Га видели и познали кад је лебац преломио. — Осим учења Господова, каквих још има знакова за сваког хришћанина, који га уверавају, да ће и он заиста васкрснути?

Тема: *Шта непрестано подсећа хришћане на њихово васкрсење.*

1.) *Лебац, који једемо.*

а) Сваки комадић леба сећа нас, да је зрно, из ког је он спремљен, прво било у недрима земље, тамо почело трнути, затим изникло, сазрело и обрнуло се у вкусан лебац. Тако и тело наше неће остати увек под земљом; оно ће изнова васкрснути и појавити се у бољем, славном облику.

б) Овде је тело подносило болести: а тамо? Овде оно трпи зиму и врућину: а с оне стране гроба? Овде га окружују опасности: а тамо? Овде оно носи у себи клицу трулежа: а у будућем животу?

2.) *Наш сан и буђење.*

а) Када наступи вече и зађе сунце, уморен

¹ Све горе споменуте теме, у самом делу, израђене су у нацртима више или мање потпуно. Овом приликом доносимо само један такав нацрт.

и пословима изнурен човек тражи одмора у сну. Али кад осване јутро и огране сунце буди се тело с новом снагом и новим животом. Тако и кад наступи вече живота човекова, са заласком дана њихових, тело његово спушта се у гроб на одмор. Али једном опет ће оно устати.

б) Јутром изгледа тело сасма друкчије, него што је у вече било. Очи гледају бистрије, уши слушају пажљивије, језик постаје покретљивији, а сви удови тела живљи. Тако ће бити и с телом кад васкрсне из гроба.

3.) *Наступање пролећа.*

а) У јесен дрво остаје голо — опадне му лишће, трава по луговима вене, цвеће по пољу и вртовима увија се и суши. Зимом, ка да се сва природа покрива мртвачким покровом; све се одмара. Ну, тек што гране пролеће, одмах све као да оживи. Тако ће бити и с телом. После мртвог одмора, оно ће се изнова пробудити.

б) Као што се радујемо пролећу, тако ваља да се радујемо и нашем васкрсењу. Али ми можемо као што ваља светковати пролеће васкрсења само тада, када будемо живели заиста животом хришћанским.

4.) *Време жетве.*

а) Кад дође доба и усеви доспу, тада излази жетелац на њиву и с радошћу доноси плодове кући. Тако, кад се наврши време, доћи ће жетеоци — анђели и одвешће у рајске станове тела праведничка.

б) Али само тела праведника. Зли, неваљали људи добиће одвратна тела и њих ће узети други анђели.

5.) *Грбови наше браће.*

а) Посећујући гробове помрле браће наше, ми знамо, да се налазимо на Божјој њиви. Ту је заиста Божје поље. Као што земљоделац сеје, а за тим до извесног времена оставља свој усев, док не израсте и сазре, тако чини и Бог. Он сеје своје поље и једном ће с њега сакупити плодове — наша поново васкрела тела.

б) Крет, што га видимо на сваком гробу, сведочи нам, да очекивање нашег васкрсења није узалудно. Спаситељ је учио о васкрсењу тела и за своје учење умро је на крсту.

Закључак. Употребимо, још док времена имамо, на корист нашу та подсећања на наше васкрсење. Јер, како ко посеје у овом веку, тако ће жњети у будућем!

Свештеник Радослав Грујић.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Митрополитски Црквени Савет) држао је дана 2, 3 и 4. априла о. г. своје седнице под председништвом Његове Светости преузвишенога господина патријарха *Георгија Бранковића*. Присутни су били чланови: високопреосвештена господа епископи *Мирон Николић* и *Михајло Грујић*, г.г. архимандрит *Анатолије Јанковић*, окр. протопрезвитер *Јован Борота*, протопрезвитер *Јован Вучковић*, др. *Ника Максимовић*, др. *Стеван Павловић* и *Лазар Обреновић*.

(Архиђидејезална Конзисторија) држала је своју седницу у прошли четвртак.

Привредне вести.

(Стотину српских земљорадничких задруга).

Да се српске земљорадничке задруге свуд оснивају, да свуд ванредно благотворно дјејствују, то није новина. Наш Савез српских земљор. задруга закупио је — као што је познато — недавно Бачку пустару Сириг (4600 јутара) за својих 16 Бачких земљорадничких задруга, за годишњу закупнину од 146.500 круна на 12 година. Све то зна сваки Србин, а ми хоћемо само да забележимо, да је ово дана стота српска земљорадничка задруга примљена у наш Савез српских земљор. задруга. То ће рећи: ми имамо данас стотину наших земљорадничких задруга, које су у свему, т. ј. и у форми и у ствари, дакле у свему, одговориле свима захтевима свију наших закона, а и свима прописима нашег Савеза, те су тиме стекле способност да их је наш Савез — који у свему врло строго поступа — под своје окриље примити могао и примио.

Осим тога оснива се сад нових 65 задруга, које ће такођер у Савез приступити, али тек онда кад у свему свима прописима задовоље.

Од споменутих 100 српских земљорадничких задруга имаде их 28 у Угарској, 72 у Хрватској и Славонији, а чланова у тим задругама бити ће данас од прилике 4000, којих имање репрезентира преко 20 милијуна круна.

Ове податке вадино у главном из извештаја првог конгреса Савеза српских земљорадничких задруга, који је прошле године у Каменици одржан. Овогдишњи конгрес одржаће се у Митровици месеца маја, а сви пријатељи српског привредног напретка треба без разлике да се нађу на том правом, чистом и озбиљном српском састанку и разговору.

Осим тога имаде и у Србији неких 300—400 земљорадничких задруга Рајфајзеновог система, које исто тако као и у свем свету врло добро напредују.

У Европи има данас сигурно 40.000 таквих задруга, а за пет година биће их сигурно и у нас Срба 400—500.

Хвала Богу!

Разне белешке.

(Рај, Адам, Ева, Авел, Сит.) Занимљиво је етимолошко тумачење ових библијских имена. За неке од њих налазимо коментара већ у св. Писму, н. пр. за име *Ева*. Други пак имају такође своју етимологију у семитским језицима, а налазимо им трага у још старијих народа, н. пр. у Сумераца, који су становали у Асирији и Вавилонији пре Асираца и Вавилонаца. Учењаци су заиста нашли коренове горњим, а и још другим речима и именима библијским у том најстаријем културном говору сумерском, а врло је велика могућност, да су и Сумерци те речи предањем примили од првих људи, као што су их и предали семитским народима.

Већ Eb. Schrader и Fr. Delitzsch указаше на то, да је у речи Eden (Едем, рај) сумерско-асирска реч edinu — равница, која је реч (edinu) после народном етимологијом доведена у сvezу са семитским кореном eden.

Адам је једнако ada-mu, а значи: мој отац. Ad у сумерском значи: отац, mu је посесивни суфикс 1. лица синг., а кад се он domeће на ad, умеће се по гласовном закону сумерског језика између њих a. A може се схватити и: adamê — ваш отац¹.

Ева је семитизирана сумерска реч ama — мати. M се у Асирији и Вавилонији изговарало као w. Облик awa су касније Арамејци (и Јевреји) са много укуса и смисла помоћу народне етимологије претворили у hava². Тумачење тога имена у Бит. 3.20. јесте објективно узевши тачно и са филолошког гледишта. Јер морамо знати, да свештени летописац нема у очима сумерску или какву другу филологију, већ хоће да популарно протумачи та имена у семитизованој форми, а то је тумачење сасвим правилно и ако се у њему ништа не говори о првобитном значењу те речи, која је управо узета из другог језика.

Авел (habal) се већ поизодавна тумачи са асирско-вавилонским: hablu или боље: arlu. Прототип тој

¹ Неки тумачи веле да Адам значи *земља*, јер му је Бог тело дао од земље. Ж.

² *hava* значи јеврејски: живети, дакле сумерска основа ama (awa) — мати ama у јеврејском значење: мати живих, мати живота. Ж.

речи пак јесте сумерско *ibila* — син. У речи *haval* је опет, народна етимологија учинила своје, јер је *ibila-arlu* с обзиром на Авељево судбину доведена у свезу са глаголом *haval*.³

Sut (јевр. *šet*) је једнако сумерском *šeš* — брат. Вавилонско (а овде по аналогији сумерско) *š* прелази често у арамејском говору у *t*. Што и у Библији читамо *šet* место *šeš*, показује баш на то, да су Јевреји ова имена примили посредно преко Арамејаца и то тада, кад је семитизирањем већ било изгубљено њихово првобитно значење. И горња метаморфоза речи *haval* показује нам то, али се овде може то тумачити и феничанским утецајем.

Све је то свакако само хипотеза, али она има за себе бар толико вероватности, колико и друге хипотезе, које су у том питању до данас посгављене. Особито треба узети у обзир два момента. Прво: значење последње четир речи је по том тумачењу јако једноставно и сасвим према прајезику човечанства. Друго: при таквом тумачењу се узима особито у обзир народна етимологија, т. ј. преобразба речи, кад се пренашају из једног (туђег) језика у други (Н. пр. у немачком Атила — *Etzel*, где се преобразба догодила свакако без обзира на какав особити корен речи).

Такво нас тумачење учи, да морамо бити обзирни, кад хоћемо да протумачимо имена патријарха пре Авраама сва по семитским језицима, па ма како она изгледала на први поглед семитска. Ако претпоставимо, да је арамејска традиција имена била посредник између сумерског и јеврејског назива, не може против тога имати ништа ни историја. *Achlamê*, који су касније добили надимак *Armaia* (*Tiglath Pil. I. V. 46.*) спомињу се као народ, племе, већ у 14 веку пре Хр. под асирским краљем *Pndi ilu*. Арамејских племена је могло бити и пре, а ми сад нисмо у стању ништа потање рећи о њима.

Ако је горње тумачење правилно, то су имена Адам, Ева, Авељ, Сит сумерска и по томе прастара. Сумерци су око 3000 год. пре Хр. већ били на рубу своје политичке пропасти (дакле прастари народ). Међутим тако стереотипна имена, неразумљива каснијем времену, не одржавају се хиљадама година, а да се уз њих не одржи и добар део оних прича, које су везане биле за њих у најдавнија времена и помоћу којих прича тек добијају та имена право значење. Можемо зато поуздано закључити да је бар један део оне праисторије, која се у Библији прича, а која је у свези са именима Адам,

³ *haval* (*haval*) значи јеврејски: везати.

Ж.

Ева, Авељ, Сит, јако стар⁴ и да су Сумерци били носиоци те пратрадиције пре Семићана.

Вероватно је даље, да је св. Писмо, ако је примило од Сумераца имена оних лица, која су заступљена у причи о рају, од њих примило и њихово (сумерско) мишљење о месту, на ком је био рај. Таквим местом су најстарији народи Сумера и Аккада сматрали ону земљу, која је била центрум и право седиште културе у оним прастарим временима, до којих наша историја може уопће досећи, а то је јужна Месопотамија, земља између планинског предела *Kuš*, одакле је ратоборни *каситски* народ нападао од давнина на мирољубиве становнике равнице и између *Chawila-e* — Аравије, с којом је Месопотамија врло рано била у живу додиру. На тај начин мишљење *Fr. Delitzsch*-а о месту рајском добија нове потврде и ако се још може спорити о положају *Pišon*-а и *Gihon*-а.⁵ И *eden* значи заиста првобитно: равница.

Zeitschrift f. kath. Theol. 1902. I. А. Ж.

⁴ Исто се тако даде поуздано закључити, да су истините и прастаре и све друге библијске приче наше праисторије, а не само оне, које су везане за та имена, јер за ове истоње случајно имамо потврде, а за остале се није још могао у свему наћи потрде. Но зато имамо за многе од њих потврде и пр. у традицији разних народа. Ж.

⁵ *Fison* (*Pišon*) и *Geon* (*Gihon*) су реке, које су натопале уз Еуфрат и Тигрис рај. *Бит. 2, 11—14.* Ж.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

V. Исказ прилога „Фонду св. Саве.“

(Последњи исказ види у 6 броју „Срп. Сиона“ од год. 1900.“)

Карловци: Српска добротворна женска задруга у Карловцима 20 круна. По 7 К 30 пот. гђе Ангелина Ђ. Станковића, Јулка Ј. Станковића, Меланија Шандора Димитријевић-Чакића, Милева Гојковић.

Српска прав. цркв. општина у Сомбору IV. оброк 200 круна.

Г. Милаш Николајевић кр. владин саветник у Загребу 20 круна.

Српска манастирска штампарија у Карловци уз венац за успону једног од својих основатеља архимандрита Платона Телечког 50 круна.

Српска прав. цркв. општина у Сомбору V. оброк 200 круна.

Јереј Петар Бронзић из Бановаца скупио на дан св. Саве у Бановцима 5 круна 50 пот.

Добротворна Задруга Српкиња Земункиња скупила од гђа: Ангелине Ст. Капамација (за време од 1 нов. 1889. до 31. дец. 1899.) 4 К 20 пот. Вера Др. Г. Авакумовића 3 К 30 п. Даница А. Павловића 4 К 20 п. Даринка Е. Урлх 90 пот. Јелена А. Дмитријевића 4 К 20 п. Јелена Др. Вл. Николића 3 К 30 пот. Јелка Ст. Крецула 3 К 60 п. Јелка И. Стојковића 4 К. 20 п. Јованка Ђ. Милутиновића 4 К 20 п. Јулка С. Пушића 4 К 20 п. Катарина Ст. Марковића 4 К. 20 п. Катица В. Петровића 4 К 20 п. Кристина Л. Лаушевића 4 К 20 Лела Фр. пл. Бенко 60 п. Марија П. Барјактаровића 90 п. Марија М. Радојчића 4 К 20 п. Сока М. Пешића 3 К 30 п. Софија Др. Т. Недељковића 4 К 20 п. Драгиња Вулко 30 п. Живана Стојковића 3 К. Г. Ђура Цветковић 2 К 20 п. Ика Максимовић 60 п. Др. Миливој Бабић 60 п.

Добротворна задруга Српкиња Карловкиња место венца пок. Атанасији Чакић као слав. кума задругиној 10 круна.

Гђа Катица Л. Каћански, Сентомаш за себе 1 круну и за гђе Марију У. Гавански 6 К. Нагу Сивачки 1 К. Савету Теофановић 1 К. Емилију С. Шијачки 1 К. Персиду Белић 1 К.

Српска добротворна женска задруга у В. Кикинди у име II. рате 20 круна.

Г. Владимир Милутиновић свештеник у Беловару скупио у граду Беловару 13 круна.

Г. Григорије А. Николић скупио у Иригу 15 круна.

Темишварска (унутарња варош) српска прав. цркв општина за г. 1900. 20 круна.

Г. Никола Пегровић, Ст. Пазова за пароха Д. Станисављевић из Војке 20 круна.

Вел. Бечкеречка добротворна задруга Српкиња за г. 1900. 20 круна и за гђу Емилију Мунчић-Векечки за г. 1900. 20 круна.

Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња за год 1900. 20 круна.

Г. Радивој Бикар о својој Слави скупио 33 К. Српска прав. цркв. општина у Сомбору VI. оброк 200 круна.

Прилози школске деце у Ср. Карловцима 3 К 10 пот.

По Добротворној Задрузи Српкиња Земункиња скупљено за време од 1 јан. до 31. дец. 1900. и то од гђа: Марије Др. М. Радојчића 3 К 60 пот. Софије Др. Т. Недељковића 3 К 60 пот. Јелене Ант. Дмитријевића 3 К 60 п. Ангелине Ст. Капамације 3 К 60 п. Вере Др. Г. Авакумовића 3 К 60 п. Даница Н. Павловића 3 К 60 пот. Даринке Св. Белића 3 К 60 п. Емилије П. Пантелића 3 К 60 п. Јелене Фр. пл. Бенка 3 К 60 п. Јелене Др. В. Николића 3 К 60 п. Јелене Ст. Крецула 3 К 60 ф. Јулке С. Пушића 3 К 60 п. Катице П. Јеловац 3 К 60 п. Лепосаве Ј. Трифунчића 3 К 60 п. Софије Т. Љубише 3 К 60 п. Катарине Ст. Марковића 3 К 60 п. Марије П. Барјатаровићке 3 К 60 п. Ђоке С. Милосављевића 3 К. 60 п.

Г. Георгије Видицки настојатељ мап. Ковиља уноси за г. 1900. у М. Ковиљу скупљених од г.г. Александра Вулка Нови Сад 4 К Милана Вујичића Д. Ковиљ 6 К Софије Степанов Тител 3 К.

Г. Јосиф Протић из Руме 20 круна.

Г. Дионисије Мијатовић парох у В. Бану скупио на дан св. Саве од својих парохијана 12 круна.

Српска Добротворна Женска Задруга у В. Кикинди у име III. рате 20 круна.

Управа манастира Бездина (в. Срп. Сиона бр. д. ех 1901.) 142 круна 6 пот. (Наставиће се)

АПОСТОЛИ празнични и недељни, који се читају преко године. С благословом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија* патријарха српског. Приредио прота Василије Николајевић. Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловци. Цена 1 К. 50 потура или 2 динара. На вел 8° са 8¹/₂ табака величине.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад Ш. С. 107./зап. ех 1902.

24 1-3.

СТЕЧАЈ.

Да би се место овомитрополијског *главног школског референта* у своје време на срп. прав. нар. цркв. собору попунити могло, расписује се овим стечај.

Плата је главног школског референта 400.0 круна годишње, 600 круна у име стана, 800 круна у име путних трошкова и десетгодишња повишица од 300 круна годишњих, и после 30 годишњег службовања мировина постигнуте плате.

Натецатељи имају своје, сведоцбама о свршеним наукама и евентуално досадашњем службовању своме обложене молбенице срп. прав. нар. школском савету поднети најдаље до 12. (25.) маја 1902. године.

Из седнице срп. прав. нар. школемог савета, држане у Карловцима 18. (31.) марта 1902.

Председништво
школемог савета.

Бр. Е. К. 129. ех. 1902.

3-3 20

СТЕЧАЈ.

За стално попуњење упражњеног мјеста пароха у парохији I. класе у Плашком и са њим скопчаног мјеста окр. протопрезвитера протопрезвитерата Плашчанског расписује се овим стечај. Рок компетовању отвара се до 25. априла (8. маја) 1902. године.

Из сједнице Епарх. Коизисторије, држане у Плашком, 14/27. марта 1902.

Михаилъ

Ad C. O 1805./440. ex 1002.

22 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места протоколите саборског одбора и осталих средишњих митрополијских нар. цркв. автономних власти овим се расписује стечај.

Са овим местом скопчана је плата од годишњих 1400 К. и станарина од 200 К.

Постављање ће бити за сад у привременом својству.

Срби, који желе попуњити ово место, имају своје инструкисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 2. (15.) маја 1902.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ способан у српском, мађарском и немачком језику.

Из седнице срп. прав. нар. црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 6. (19.) марта 1902. године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. сабор. одбора.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 23 1—1

Местна црквена општина намерава цркву и порту оправити и окречити. Посао је зидарски и дунђерски — који је прорачуњен на 915 К.

Дражба одржаће се 16. (29.) о. м. трећи дан Ускрса пре подне у 10 сати — на коју се позивају сви они, који би вољни били овога посла примити се.

Пишманлук је 10%.

Предрачун може се видети код председника или перовође сваки дан.

Подузетник ће дужан бити одмах чим пређе дражба — осим истакнутог пишманлука — за предрачун и условља 36 круна положити.

Општина задржава себи право поверења.

У Мошорину 2. (15.) Априла 1902.

Илија Марковић Ђока Бачкалић
перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 21 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место српске вероисповедне мешовите школе у Ст. Врбасу.

Плата је 410 К. у готовом новцу, за држање пофторне школе 80 К, 12¹/₂ лаваца — по 2000□ — хвати ораће земље, на коју земљу учитељ светерете како државне тако и општине сам сноси, слободан став, састојећи се из три собе, кујне, коморе, штале и т. д. и поред школе лежећи врт. У име зимског огрева добија изабрани учитељ угла колико му је нужно. Од погребна и

парастоса по 2 К. Пет пута петогод. доплатак по 100 К. Уједно се примећује, да је просечна годишња аренда учитељске земље 900 Круна.

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима које му шк. одбор додели, а у своје знање ступа 1. септ. ове године

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом. Првенство имају они који се лично представе. — Рок пријаве је 5./18. мај. — Молбенице ваља упутити председништву месног шк. одбора.

Из седнице месног шк. одбора држане у Ст. Врбасу 24. марта (6. априла) 1902.

Месни школски одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Част ми је овим најучтивije ставити до знања мојим врло штованим муштеријама: пречасној г.г. свештеницима, да сам своју

 КРОЈАЧКУ РАДЊУ

ЗА СВЕШТЕНИЧКО ОДЕЛО

НОВИ САД, Дунавска улица, број 20.

богато снабдео и да ћу од сада увек на стоваришту имати велики избор разноврних штофова за свештеничке горње и доље хаљине, као: камгарна, дубла, аланина, рипса и правог енглеског листера, које повлачим из првих домаћих и иноземских творница.

Наручене свештеничке хаљине израђујем највећом пажњом — најсолидније, строго по избору и по најтачнијој мери, а с обзиром на то што сам стручњак специјалиста, те сам лично хаљине готовим, у стању сам да рачунам исте много јефтиније него икоји од посредника или подузимача.

Осим већ наведеног, имам увек на стоваришту најфинијих свештеничких појасева, у свима потребним бојама, камилавки, ка дивених и чојаних, у црној и плавој боји, и шешара свилених са тврдим ободом у свакој величини, све по најумеренијој цена.

Исто тако примам на израду и такве свештеничке хаљине, ако би ми се штоф и са друге које стране донео; и у том случају рачунам свој посао по најнижој цени.

Мустре на углед шаљем бесплатно.

Препоручујући се и у будуће пажњи пречасне г.г. свештеника и молећи их најучтивije за што обилатију потпору.

С одличним поштовањем

25 1—

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ,

специјалиста — кројач свештеничког одела.

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, бивота, рипида, целиваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, историјских слика, свештеничког одела и т. д. Ко имаде потребе од ових ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

❁ ❁ **ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО.** ❁ ❁

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова — на позив — поднашам на углед сваковрсне мустре, робу, цртеже, предрачуне и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини. С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, Дунавска улица.

3-20 19

Највећи, најлепши, најбољи и најјефтинији избор у одеждама, барјацима, литијама, стихарима, завесама, палонима и осталим црквеним утварима налази се само у

СТОВАРИШНОЈ РАДЊИ ПОЗЛАТАРСКЕ РАДИОНИЦЕ

ЛУЈА ТАУША

У НОВОМ САДУ, код „Златног Крста“
ДУНАВСКА УЛИЦА (ОСНОВАНА 1883. ГОД.)

Сваки уштеђује свој новац ако моју радњу не презире, а баца га, ако се даје наговорити, те исту мимоиђе!

Као стручњак и произвађач у стању сам, да са свим овима у мојој отвореној радњи налазећим се, а у мојој радионици солидно израђеним срп. православним црквеним предметима са врло умереном ценом послужим.

Стотинама писмених признања.

Услед наступајућих празника сам ове цене знатно смањио. Н. пр. Једна солидна израђена одежда са припадајућим прибором од полусвиленог црквеног дамаста 2 и 3 стп. широким бортнама, лепом и добром поставом само 28 фор. Од Лампаса у разним цркв. бојама . 35 фор. Брокад трајним златом уткан 35 фор.

а тако и по цену од 45—100 до 300 фор.

Ствари које се не допадају примам натрат и замењујем другим. Пресвета Богородица из Русије са металом кована и позлаћена, са 10 стп. широким позл. оквиром стаје 8 фор., величина 36—42 стп. А од кина сребра урезом украшена и позлаћена из „Икони и кјотный магазинъ Ст. Петербург и Москви“ са 10 стп. широким позлаћеним оквиром, стаје 10 до 12 фор. — величина 40—45 стп.

Илустровани ценовник па и мустре шаљем бесплатно.

Телеграм адреса: Тауш, Нови Сад.

21 2-2

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожња у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 226